

Ἡ τέχνη τῆς προσφορᾶς

Ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλήσεων

Τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Συσχετίσεις: Ἱερεῖς καὶ Μάγοι ἐξ Ἀνατολῶν

Δὲν ξέρω πῶς ἀλλὰ ἀπὸ μικρὸ παιδί κατὰ τὴ Μεγάλῃ Εἴσοδο καὶ τὴ λιτάνευση τῶν Τιμίων Δώρων πρὸς τὴν Ὡραία Πύλῃ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, ἔφερα στὸ νοῦ μου τὴν ὁδοιπορία τῶν τριῶν μάγων ἀπὸ τὴν Ἀνατολή πού προσεκόμιζαν τοὺς θησαυροὺς τους, γιὰ νὰ προσκυνήσουν καὶ νὰ προσφέρουν τὰ δῶρα τους, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν, στὸν γεννηθέντα Χριστό (Ματθαίου 2, 1-12). Ταῦτιζα κατὰ κάποιον τρόπο τοὺς ἱερεῖς τοῦ ναοῦ μας μὲ τοὺς Μάγους ἐξ Ἀνατολῶν.

«Ἐκ τῆς Περσίας ἔρχονται τρεῖς μάγοι μὲ τὰ δῶρα». Τὰ ἐπαλαμβανόμενα κάλαντα κάθε χρονιά ἰσχυροποιοῦσαν αὐτὸ τὸ δεσμὸ καὶ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα κινητοποιοῦσε τὸ δραματουργικὸ στοιχεῖο στὴ φαντασία μου. Οἱ γεμάτες σεμνότητα χειρονομίες τῶν ἱερέων πού ἔφεραν τὰ τίμια δῶρα μὲ παρέπεμπαν στὴν ἀπόθεση τῶν δώρων ἐκ μέρους τῶν τριῶν μάγων στὰ πόδια τοῦ παιδίου Ἰησοῦ. Ἀργότερα, ὅταν μεγαλύτερος ἐπισκεπτόμουν τὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς Δαφνίου (τέλη 11ου αἰῶνος) ἔμεινα πάντα ἐκστατικὸς ἀντικρίζοντας τὴ σκηνὴ τῆς Προσκύνησης τῶν Μάγων σὲ μωσαϊκὴ ἀποτύπωση. Ἡ ἴδια σεμνότητα στίς χειρονομίες τῆς προσφορᾶς τῶν δώρων.

Ὅταν φέρνω στὸ νοῦ μου αὐτὴ τὴν τοιχογραφία ἀναλογίζομαι πολλές φορές τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο προσφέρουμε ἓνα δῶρο. Ἄλλοτε ὡς ἀντί-δωρο, ἄλλοτε γιὰ νὰ ξεὑποχρεωθοῦμε, ἄλλοτε ἀπὸ εὐγνωμοσύνη σὲ κάποιον πού μᾶς ἔκανε μία ἐξυτηρέτηση, ἄλλοτε ἀπὸ περιφρόνηση προσφέρουμε κάτι ἐξευτελιστικὸ, ἄλλοτε κάτι πολὺ ἀκριβὸ πού ὁ ἄλλος τὰ χάνει.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος πού δεχόμαστε ἓνα δῶρο διαφέρει. Μὲ ἓνα «δὲν ἔπρεπε» ἐξαντλοῦμε τὸ εὐχαριστῶ μας. Ἄλλοτε δείχνουμε ὑπερβολικὸ ἐnthουσιασμό, ἄλλοτε δισκτακτικὰ παραλαμβάνουμε ἓνα δῶρο ἀναλογιζόμενοι πῶς θὰ ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτὸ. Ἄλλες φορές δείχνουμε καὶ δυσαρέσκεια γιὰτὶ περιμέναμε κάτι διαφορετικὸ.

Ὅλες αὐτὲς οἱ πιὸ πάνω στάσεις μὲ προβληματίζουν καὶ μὲ κάνουν νὰ διατυπώνω μίαν εὐχή: «Ἄς εἶναι κάθε δῶρο πού προσφέρουμε ἀπήχηση τῆς σεμνῆς χειρονομίας τῶν Μάγων τῆς Ἀνατολῆς». Μία εὐχὴ πού ταιριάζει γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα.

Ιερατική διακονία και αποστολή

Μετά τη μικρή αυτή παρένθεση για τὸν τρόπο πὸν δωρίζουμε ἢ παραλαμβάνουμε ἓνα δῶρο, ἄς μείνουμε πρὸς ὥρας σ' αὐτὴ τὴν προσέγγιση ἱερέων καὶ προσκυνούντων - προσφερόντων δῶρα μάγων. Αὐτὴ ἡ κίνηση τῆς περιφορᾶς καὶ τῆς προσφορᾶς τῶν τιμίων δῶρων θὰ ἔλεγα ὅτι εἶναι οὐσιαστικὴ τῆς ἱερατικῆς διακονίας καὶ ἀποστολῆς ἐκδήλωση.

Σ' ἓνα τρισσὸ ἐρώτημα, πὸν μπορούμε ἐμεῖς νὰ θέσουμε στοὺς ἱερεῖς μας σήμερα ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἱερεῖς νὰ θέσουν στὸν καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό τους:

- Ποιὸς λένε οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶμαι;
- Κι ἐγώ, ποιὸς λέω ὅτι εἶμαι;
- Καλὰ οἱ ἄνθρωποι· ὁ Θεός;

θὰ μπορούσαμε ν' ἀπαντήσουμε καὶ ἐκ μέρους τους, ὅτι ὁ ἱερέας εἶναι σήμερα καὶ χθὲς καὶ γιὰ πάντα ὁ ἄνθρωπος τῆς «προσφορᾶς»· πὸν προσφέρεται καὶ προσφέρει μὲ διστακτικὴ, συνεσταλμένη καὶ σεμνὴ χειρονομία τὸ «τέλειον δῶρημα», «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν»· καὶ τὸν ἑαυτό του «ὡς δικός σου ἀπὸ τοὺς δικούς σου» Θεὲ καὶ Κύριέ μας.

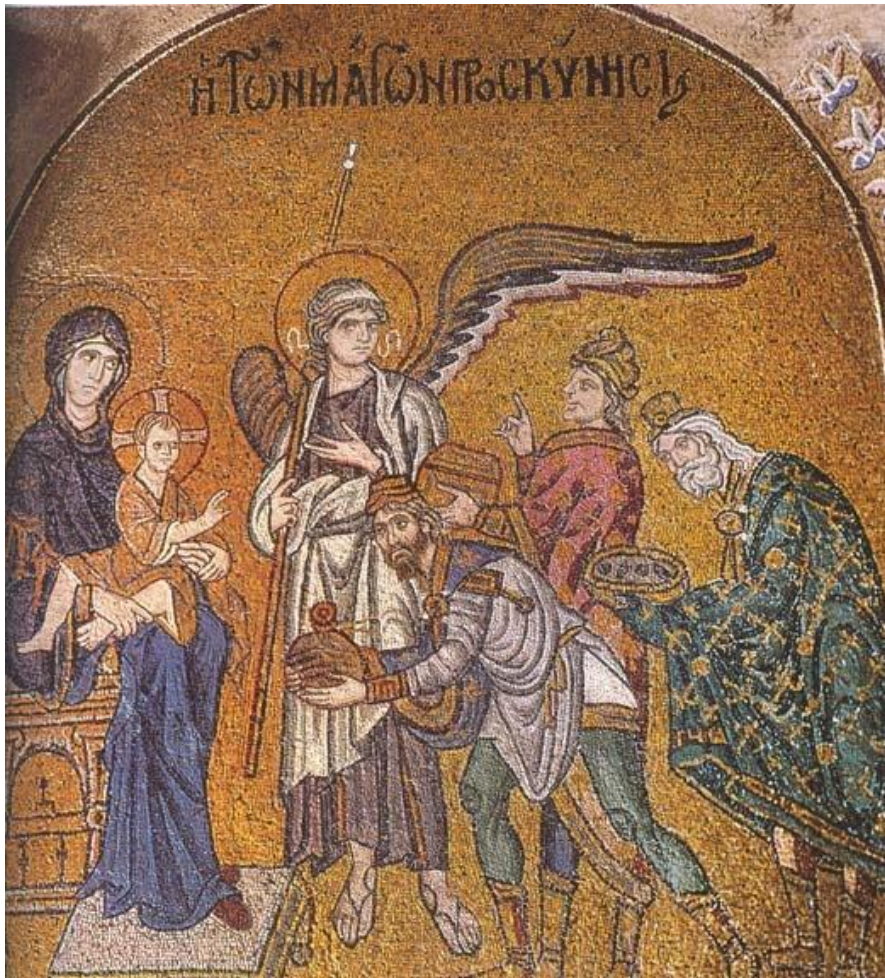
Χρειάζεται, ἀσφαλῶς, πολλὴ δύναμη γιὰ ν' ἀντέχεις στὴ σκέψη ὅτι ἐσὺ ὡς ἱερέας δὲν ἔχεις τίποτε καὶ δὲν εἶσαι παρὰ ἓνας διάμεσος. Στὸ Θεὸ νὰ προσφέρεις τὰ δικά Του ἀπὸ τὰ δικά Του καὶ νὰ μοιράζεις ἐν συνεχείᾳ τὰ ἀγαθὰ Του στοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὴ τὴ σκέψη τὴν ἐκφράζει πολὺ ὠραῖα ὅταν ἐπεύχεται, πρὶν ἐκφωνήσει στοὺς πιστοὺς τὸ πρόσταγμα «τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις» καὶ ἐπικαλεῖται: «καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καὶ τοῦ τιμίου αἵματος καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ».

Ἐντὸς καὶ ἐκτὸς

Αὐτὴ ἡ κίνηση, ἡ σεμνὴ, ἡ συνεσταλμένη, ἡ διστακτικὴ, δὲν περιορίζεται μόνο μέσα στὸ Ναό, στὴ Μεγάλῃ Εἴσοδο· συνεχίζεται καὶ στὴ Μεγάλῃ Ἑξοδο, ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ. Ἡ προσφορὰ τοῦ ἱερέως δὲν εἶναι μία ἐπιβολή, μία ἐπιβλητικὴ κίνηση· δίνεται ἔστω καὶ ἂν κανεὶς δὲν θέλει νὰ πάρει αὐτὰ πὸν προσφέρει. Θὰ ἔλεγα ὅτι εἶναι δεητικὴ. Γνωρίζει τὴν ἀξία τοῦ προσφερόμενου καὶ προσδοκᾷ τὴ ζήτηση. Δὲν δίνει «τὰ ἅγια τοῖς κυσί». Αναμένει μὲ μετέωρα χέρια ἐκείνους πὸν θὰ ἀπλώσουν τὰ δικά τους γιὰ νὰ παραλάβουν τὰ δῶρα τους. Ἡ προσφορὰ εἶναι «δωρεάν». Ὅχι γιατί ἡ τιμὴ τους ἦταν ἐξευτελιστικὴ καὶ σὲ περίοδο ἐκπτώσεων

Ξεπουλάει κανείς όσο όσο τὰ πάντα ἀλλὰ γιατί εἶναι πολύ-τιμα καὶ ὅ,τι καὶ νὰ δώσεις ὡς ἀντί-τιμο δὲν μπορεῖς νὰ τὰ ἐξαγοράσεις.

Αὐτὴ ἡ στάση ποὺ ὑποτυπώσαμε ὑποχρεώνει μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀμφοτέρους, ἱερεῖς καὶ πλήρωμα, νὰ στέκουν μὲ πολὺ σεβασμὸ μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴ μεγάλη προσφορά. Νὰ μὴν τὴ θεωροῦν αὐτονόητη ἀπὸ καμία πλευρὰ ἀλλὰ σὰν κάλεσμα, μιὰ ἀκριβὴ κλήση, ποὺ βρίσκει τὸ δρόμο τῆς χωρὶς ἀπο-κλίσεις καὶ ὑπο-κλίνεται σεβαστικά, προσκυνώντας τιμητικὰ τὸ Θεὸ καὶ τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθέντα ἄνθρωπο. Γιατί, ὁ ἱερέας, ὅταν προσφέρει καὶ προσφέρεται, βλέπει στὸν ἀδελφὸ του τὸν ἴδιο τὸ Θεό του. Αὐτὸ εἶναι μιὰ ὁλόκληρη τέχνη ποὺ πρέπει «νὰ μάθει καὶ νὰ μάθει» καὶ συνεχῶς νὰ ἀσκεῖται σ' αὐτήν!



Ἡ προσκύνηση τῶν μάγων, ἀπὸ τὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς Δαφνίου τέλη 11ου αἰ.